

Utvalg som skal vurdere dagens
generalistkommunesystem

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd
for å vurdere dagens generalistkommunesystem

Generalistkommuneutvalget

	Tom Cato Karlsen Statsforvalter, Statsforvalteren i Nordland Leder	
Jan-Peder Andreassen Fagdirektør, Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Annegrete Bruvoll Partner/Forsker, Menon Economics As	Ola Helstad Kommunedirektør, Nordre Land
Gro Herheim Kommunedirektør, Larvik kommune	Siv Høgtun Ordfører, Askøy kommune	Dag Ingvar Jacobsen Professor, Universitetet i Agder
Jan Erling Klausen Førsteamanuensis, Universitetet i Oslo	Per Sverre Kvinlaug Ordfører, Kvinesdal kommune	Bente Larsen Kommunedirektør, Porsanger kommuner
Vibeke Stjern Ordfører, Åfjord kommune	Grete Teigland Direktør, Statsforvalteren i Møre og Romsdal	Frode Lindtvedt Avdelingsdirektør, KS
	Sidse Schade Spesialrådgiver, Fagforbundet	

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens
generalistkommunesystem.

Utvalgets oppdrag

Utvalget skal gjøre en bred kartlegging og analyse av dagens generalistkommunesystem, og hvordan systemet har utviklet seg den senere tid.

Utvalget skal vurdere forutsetninger og rammer kommunene har for å kunne være en generalistkommune i dagens og framtidens velferdssamfunn, og vurdere grunnlaget for et generalistkommunesystem.

Utvalget skal vurdere alternativer til generalistkommunesystemet, og diskutere fordeler og ulemper med alternativene sammenlignet med dagens system.

Det norske kommunesystemet

Generalistkommunesystemet

Alle kommuner er:

- pålagt de samme oppgavene gjennom lov
- samme finansieringssystemet gjelder for alle
- lovverket gir de samme rammer for organisering og styring av kommunene, samt for statlig styring og kontroll

Generalistkommune

De fire rollene alle kommuner skal fylle:

- Tjenesteyter
- Demokratisk arena
- Myndighetsutøver
- Samfunnsutvikler

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Gjennom arbeidet så langt har utvalget blitt presentert for ulike utfordringer:

- Kapasitet og kompetanse
 - Rekruttering av kompetent arbeidskraft, spesielt innen helse og omsorg
 - Etablere og beholde fagmiljøer
- Manglende befolkningsvekst og fraflytting
- Betydelige forskjeller mellom deler av landet og mellom kommunene og dermed svært ulike utfordringer
- Statlig styring
- Utstrakt bruk av interkommunalt samarbeid for å løse oppgaver

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

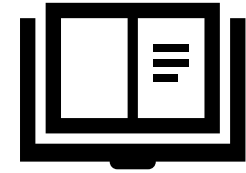
	Finland	Norge	Sverige	Danmark	Island
Innbyggertall	5 533 793	5 367 580	10 327 589	5 822 763	366 525
Antall kommuner	293	356	290	98	69
Innbyggere middeltall	18 784	15 200	36 000	59 900	5 300
Innbyggere median	6 415	5161	16 300	43 372	950
Innbyggertall størst	660 566	698 660	979 004	643 613	133 262
Innbyggertall minst	696	188	2 393	1 795	42
Kommuner med færre enn 5000 innbyggere	124	174	19	3	58

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

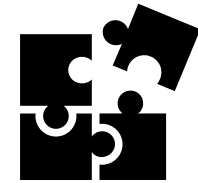
Alternativer og tilpasninger

Statlig styring

Interkommunalt samarbeid

Kommunesammenslåing

Oppgavedifferensiering

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Hvordan leverer generalistkommunen og generalistkommunesystemet?

- Hvilke resultater eller «output» leverer generalistkommunen?
- Fremtidig bærekraft for generalistkommunen?
- Samfunnsutvikling
- Tjenesteyting
- Myndighetsutøvelse
- Demokratisk arena

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Menon Economics: «Ståa i norske kommuner» – en kartlegging av kommunenes oppfyllelse av lovpålagte oppgaver

- Graden av lovoppfyllelse for kommunene varierer mellom 50 og 99 %
- Jo mer perifere kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse
- Jo mindre kommuner, desto lavere grad av lovoppfyllelse
- God økonomi kan til en viss grad kompensere – men ikke fullt ut – for de to effektene av sentralitet og størrelse

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Interkommunalt samarbeid kommuneloven § 17-1

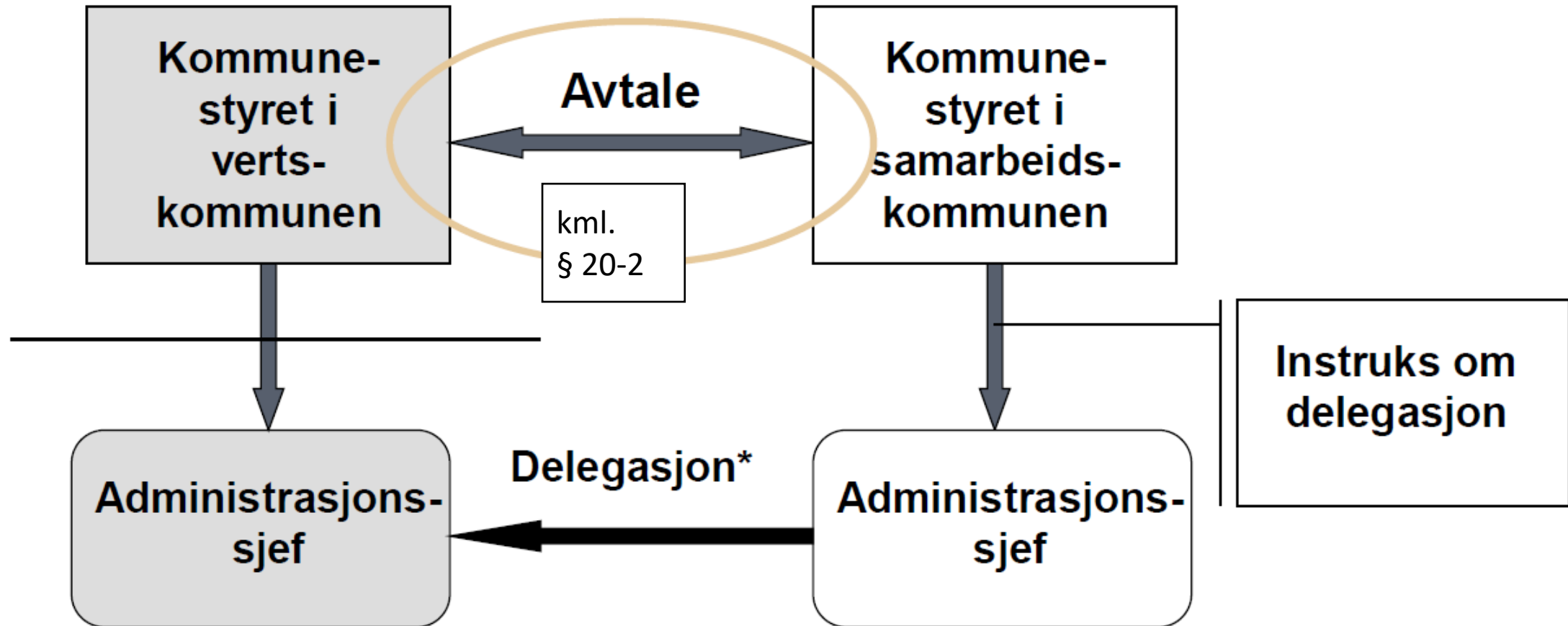
- Ny bestemmelse som lovfester adgangen til interkommunalt samarbeid.
 - Det kan samarbeides om alle typer felles oppgaver
 - Samarbeidet skal foregå på en av de måter som er listet opp i bestemmelsen
- **Interkommunalt politisk råd**
 - **Kommunalt oppgavefellesskap**
 - **Vertskommunesamarbeid**
 - Interkommunalt selskap (IKS)
 - Aksjeselskap (AS)
 - Samvirkeforetak, forening
 - «eller på annen måte det er rettslig adgang til»

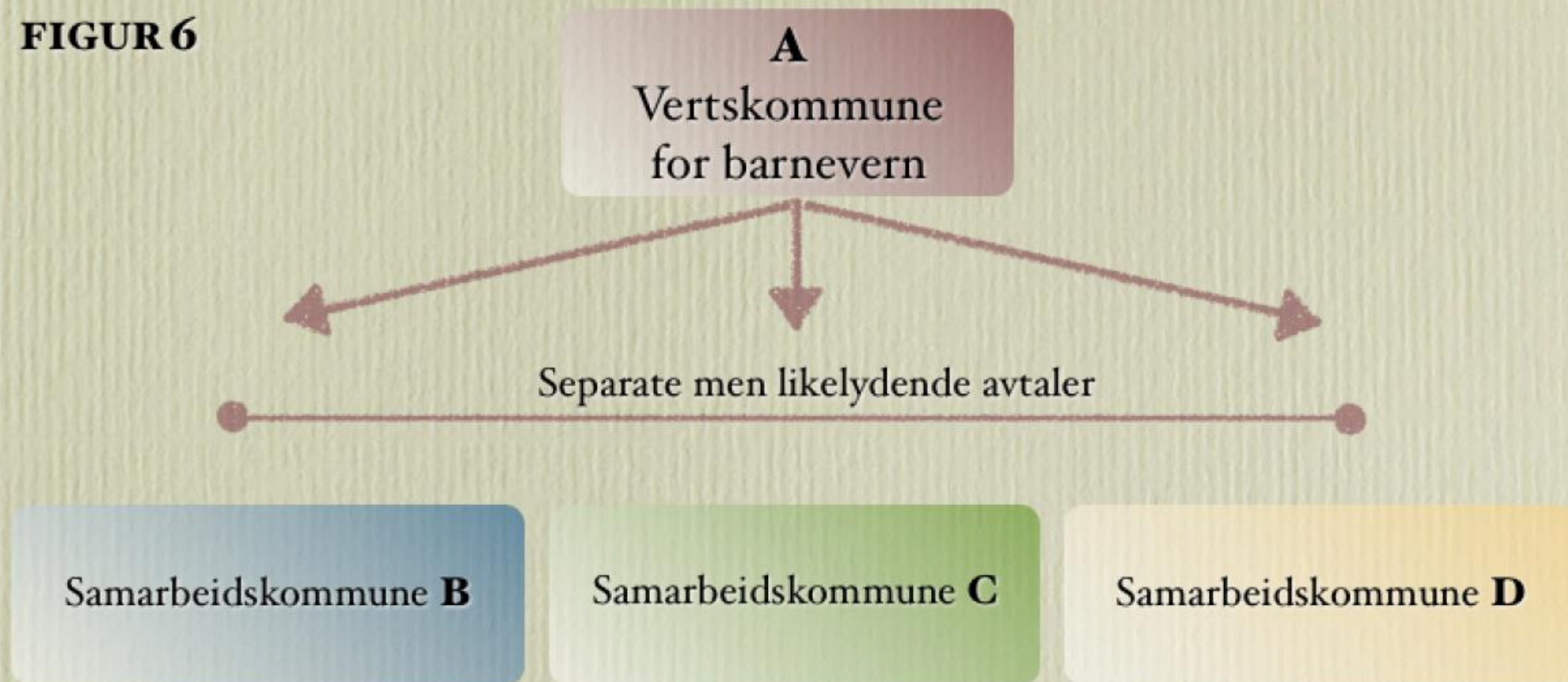
Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Administrativt verts-kommunesamarbeid

FIGUR 6

Viktige forutsetninger for et vellykket interkommunalt samarbeid

- Politisk og administrativ vilje til samarbeid
- Langsiktig strategisk samarbeid med faste partnere i stedet for shopping
- Felles IKT-systemer
- Finne rett modell for det enkelte samarbeidet
- Ivareta de ansattes rettigheter i prosessen

En klar og tydelig samarbeidsavtale som avklarer:

- Organisering
- Ansvarsfordeling
- Myndighetsoverføring
- Kostnadsfordeling
- Rapportering

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Veiledning/bistand som gjør det enklere å samarbeide med andre kommuner

Behov for nytt veiledningsmateriell? JA

Prosess fra a-å

Politisk forankring

Ivaretagelse av de ansattes rettigheter

Avtalemaler

Fordeling av utgifter

Virksomhetsoverdragelse

Fysisk plassering av de ansatte

Opphør av samarbeidet

Økonomisk støtteordning ved etablering av IKS i en overgangsperiode etter nærmere kriterier

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Behov for endringer i regelverket om IKS?

- Administrativt vertskommunesamarbeid forutsetter at det ikke er noe organisatorisk overbygning, men dette ønskes ofte
- Behov for gjeninnføring av samkommunemodellen?
- Åpne for vertskommunesamarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner?

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Pålegg om interkommunalt samarbeid

Skeptisk

Kan fastsettes kriterier i særlov – for eksempel innbyggertall eller minimumsbemanning på områder der rettssikkerheten bør veie tyngre enn det kommunale selvstyret

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Løsninger som bryter med dagens generalistkommunesystem

- Oppgavedifferensiering – differensiert ansvarsfordeling
- Flytting av basisoppgaver til et annet nivå (hva er basisoppgaver?)
- Fylkeskommunen eller regional stat som «avlaster»
- Forsøk?

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Tilpasninger innenfor dagens generalistkommunesystem

- Kommunesammenslåing - pålagt eller frivillig
- Oppgaveflytting
- Frivillig interkommunalt samarbeid
- Statlig pålegg om interkommunalt samarbeid
- Statlig styring
- Oppgavegjennomgang

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Fylkeskommunens rolle i generalistkommunesystemet

Regional utviklingsaktør

Samfunnsutvikler

- Styrke fylkeskommunen?
- Legge ned fylkeskommunen?
- Avlaste sårbare kommuner

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Utvalgets arbeid

- Omtrent månedlige møter
 - Sekretariat som skriver og forbereder møter
 - Innhenter kunnskap og data
 - Utreder tilpasninger og alternative løsninger
 - Innspill er viktig og nødvendig – både utfordringer og løsninger
- Endelig rapport til departementet i mars 2023

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.

[Hjem](#) [Mandat](#) [Medlemmer](#) [Sekretariatet](#) [Møter i utvalget](#) [Dokumenter](#) [Innspill](#)

Generalistkommuneutvalget

Generalistkommuneutvalget ble oppnevnt av regjeringen i november 2020, og skal skaffe til veie et helhetlig kunnskapsgrunnlag om det norske generalistkommunesystemets virkemåte og utvikling.

Generalistkommuneutvalget

Et offentlig utvalg nedsatt av Kongen i statsråd for å vurdere dagens generalistkommunesystem.